

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dormi Secvre: Vel Cynosvra Professorvm Ac Stvdiosorvm Eloquentiæ,

in qua Centvm Et Viginti Themata Oratoria. Non Solvm Stvdiosis, Sed &
Professoribus eloquentiæ, ac pietatis veræ amantibus utilissima &
pernecessaria explicantur ; Cum Indice rerum atq[ue] verborum locupleti

Tympe, Matthäus

Coloniæ Agrippinæ, 1650

XIX. Vituperatio Acediæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38994

rem delituit, in Sanctarum numerum ab Ecclesia sic relata.

In EPILOGO monebis Auditores, ut obrepente corpori & somnolentiæ, post imploratum divinum auxilium, ilicò & seriò resistant.

XIX. VITUPERATIO ACEDIAE

sen gravis tadio in exercendis actionibus piis, ad salutem necessariis.

Dioscorides
lib. 6 c. 54.
Virtus expeditur,
cum splendor &
dignitas ejus
intelligitur.
Vitia boni
odisse incipiunt,
cum atrocitatem
eorum perspexerunt.

EXORDIUM ducetur ab effectu vitiorum, quæ ita blanditiis animos nostros deliniant, & occupatos teneant; ut non solum non videamus, sed bellè insuper etiam nobis placeamus & contenti animo in illis perseveremus. Unde non illud sicut aspidem comparantur aspidis morsui, qui grata quadam voluptate hominem læsum afficiens, qui sine sensu in somno eundem extinguit. Quod pulchrè quoque expressisse videtur Homerus, cum fingit Ulyssis socios semel gustata loto discedere postea ab illa noluisse. Ad eundem enim profusum modum, semel susceptum dulce vitiorum venenum, non facilè potest relinqui, sed subinde magis atque magis adlubescit.

PROPOSITIO: Hæc cum ita sint, magnopere necessarium esse, crebris sermonibus vitia taxare & vituperare, ut in lucem producta, & suis coloribus depicta, liquido conspiciantur, odiumque suum justissimum in mentibus non profusè desperatis excitent, & accendant. Conaturum itaque breviter, non quidem omnia vitia; sed unum duntaxat hoc nostro seculo valde usitatum, quod Accidia Theologi vocant, adumbrare.

CONFIRMATIONIS I. LOCUS, ab inhonesto. Quòd turpe sit Divinæ Majestati non obtemperare, quæ graviter, seriò, & irrefragibiliter sancit, & mandat omnibus, & singulis suis creaturis, ut opus sibi deputatum cœratim & sine re-

cusatione efficiant, *Soli* præcipit lucem & calorem impertiri rebus nascentibus, inducere aniversalias vicissitudinis perpetuo suo & indefesso cursu distinguere dies & noctes. *Luna* mandat, ut præsit nocti, infundat, humores rebus inferioribus necessarios. *Cæteras stellas* jubet decorare cælum, prædicare magnificentiam & providentiam divinam, atq; cum Sole & Luna hunc aërem, quo fruimur, & ex quo spiritum ducimus, temperare. *Terram* jubet quotannis copiosos proferrè fructus. *Volucres* vagari in aëre, ut escam præbeant hominibus, & concentibus suis celebrent Creatorem. *Homini* verò officium dedit laborandi juxta suam vocationem, cum in Paradiso ita concionatus est: *In sudore vultus tui vesceris pane tuo.* Principum, Regum, & aliorum Magistratum Edictis nemo sine nota turpitudinis potest refragari, neq; impunè aufert, qui Magistratus jussa violat. Quàm igitur foret turpe severo omnipotentis Dei mandato nolle obtemperare? *Etsi Romani* sibi à severis imperiis Manlianis timuerunt, quàm impium foret mandata Dei tam severis, tamq; potentis, ut uno verbulo totam mundi machinam dissolvere possit, susq; deq; ferre.

II. *Locus ab impio*, quòd impium sit, non alta mente reponere; sed quasi pedibus conculcare seria Christi nostri. Salvatoris verba, quibus nos avocat à desidia, & ad exercitium bonorum operum invitatur, quando inquit: *Omnis arbor quæ non facit fructum bonum, excidetur & in ignem mittetur. Omnem palmitem in me non ferentem fructum, tollet eum Pater meus. Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi accendatur? Et: Annitres sunt ex quo venio querens fructum in ficulnea hac: & non invenio. Succide ergo etiam terram occupas? Et: Serve male, & piger, sciebas &c. oportuit ergo te pecuniam meam committere nummulariis & ego veniens recepissem utique*

Acedia favore Dei non spoliatur vasa iræ efficit. Matt. 7. 19. Ingrataque pōdera terra. Ioan. 15. v. 1. Luc. 13. v. 7. Matt. 25. 26. Nota cur Christus venisset, docuerit passus sit. Pœna desidis, & talentum quod

frum non
bene collo-
catis.
Matth. 20.
& 12.

quod meum est cum usura, &c. inutilem servum eiecit
in tenebras exteriores. Et: Quid hic statis tota die otiosi
venite & vos in vineam. Imò omne otiosum, inquit,
verbum quodcumq; locuti fuerint homines, reddent ra-
tionem de eo in die iudicii.

O ergo tetrum & horrendum vitium, Acedia,
quæ creaturas à suo Creatore tam fœdè alienas &
abstrahis! qui enim te sequitur, jam à Deo avulsus
est, & in laqueos diaboli funestos incidit, factus
eius mancipium & larva opratissima.

III. Locus iterum ab inhonesto seu turpi: Quod
cùm in universa natura nihil otiosi inveniatur, &
Angeli perpetuò suavissimis hymnis Deum con-
celebrent, homines custodiant, ubique illis assi-
stant, eos comitentur, præcedant, circumcingant,
deducant, & diligentissimè eorum vestigia obser-
vent, denique nocte & die super illos vigilent
atque adedò ipsemet summus Creator rerum otio-
sus non sit; sed tanquam sedulus & diligens pater-
familias regat & administret omnia, homo certe
altam & detestandam suam acediam excusare &
à macula turpitudinis purgare non possit. Cic.
(2. de Nat. Deorum.) audeat eum nihil esse dicere, qui
nihil agit. Cum enim omne quod est, certæ actioni
intentum sit, verè nihil est id, quod in agentium
numero non invenitur. Hesiodus tamen appella-
tionem illi (otioso) tribuit, & fucum nominat;
propterea, quod ut fuci apes non sunt, & tamen il-
lis sese admiscunt, partisq; earum frui volunt; ita
otiosi ac desides verè non sunt homines, & tamen
bonis humanis utuntur. Quid igitur hoc vitio in-
honestius, indignius & atrocius esse potest? Detes-
tatur illud Deus, abominantur Angeli, averfatur
Natura, oderunt homines, ipsæ denique manus,
brachia, & membra cætera Acediam extremè exe-
crantur, cum ad officium faciendum à Natura de-
stinata sint, & parata.

IV. *Ab incommodis.* Nam PRIMÒ, infestos nos reddit Deo: quod autem incommodum, quod malum tantum est quin levius feratur, quàm ira Dei? O quàm grave est incidere in manus Dei irati? quàm intolerabile est esse hostem Dei? quàm triste & luctuosum est servire diabolo? id enim non in hac solum vita dolores graves conscientiae adfert, sed & post mortem temporalem, mortem patit sempiternam, tormenta & supplicia æterna.

SECUNDÒ, Bonorum Angelorum amicitiam omnem & benevolentiam tollit: ut enim industriis ac laboriosis libenter adsunt, eos amant, fovent, & quasi in manibus suis gestant; ita desides & otiosos oderunt & averfantur. Quid autem est homo destitutus custodio Angelorum, nihil certè aliud nisi larva seu spectrum diaboli, cui suum venenum inspirat, ut recta via ad æternam damnationem deducat.

TERTIÒ, Hominem universæ naturæ invisum reddit & exosum, ut perpetuò cum hostibus vivere cogatur. Habet enim otiosus infestas sibi omnes creaturas, & propitiùm neminem: invident illi homines, invidet cælum, abominatur eum terra, & quocunque se recipit, nihil ibi nisi hostes invenit. Sol aded ipsum detestatur, ut nisi piis parceret, manifesta luminis sui obscuratione iram suam adversus illum declararet. Terra tam inimica ipsi est, ut gemat, quoties ab eo conculcatur. Quid multa? omnes pecudes & volucres, quibus vestitur aër, gravissimè mœrent, quòd tam inutili & ingrato suo alumno victum præbere cogantur, & optant illum infra omnes mortuos esse amandatū. Conquerentur etiam hæ creaturæ de istiusmodi homine in extremo Judicio, & suum ministeriū officio suosq; labores illi exprobrabūt. Qua tunc fronte, quibus oculis intuebitur creaturas? Nō solum projicietur à facie Dei, sed ex-

Erit, & manebit excrementum mundi.

cludetur etiam ab omnibus creaturis, ut earum ministerii & opis, nullo nunquam tempore participet.

*Vide Trium-
phum virtu-
tum Præfat.
Traged. De-
scendite à ne-
gligente, ne
umbra ejus
noceat bonis.*

QUARTO, Polluit & inficit suo vitio alios, imò omnibus, cum quibus vivit, nocet otiosus: Est enim in exemplis magna vis, quæ quasi trahit homines ad imitationem.

V. Locus ab injucundo. Quòd admodum sit insuave & tædio plenum, nullum certi officii genus, nullum certum laborem exercere; sed animum natura cogitandum, & manus ad laborem creatas semper vacuas gerere.

*Franc. Arias
de profectu
Spiritus.*

VI. A commodis contrarii, seu industrii, & ejus, qui in cursu pietatis flagrat maximo desiderio proficiendi. Nam sæpe unus Dei servus, in cultu Dei fervidus, sicut quotidie majorem facit accessionem ad gratiam & amorem Dei, ita plus gratia consequitur a Deo, quàm alii quamplurimi, qui nulla cogitatione de spirituali profectu, suscepta languidè Deo serviunt. Hinc Sancti Patres illud Christi:

*Luc. 15.
Leo serm. 2.
de Quadr.
Ibi homines
incidunt in
deficiendi pe-
riculum, ubi
proficiendi
deposuerunt
appetitum
Viatores,
perge.*

Majus gaudium est in cælo super uno peccatore poenitentiam agente, quàm super nonaginta novem justis, qui non indigent poenitentia, exponunt non de quolibet peccatore poenitentiam agente; sed de eo, qui intimo animi sensu antea vitæ errata deplorat, & magno fervore novam vitæ rationem est ingressus, eumque conferunt, non cum quocunq; justo; sed cum his qui languidè & negligenter Deo serviunt, quasi Christus dixerit: apud Deum meliori loco esse servum sedulò & ferventer officio suo fungentem, etiamsi paulò ante gravibus obstructus fuerit peccatis, quàm nonaginta novem justos lentè & frigidè salutis suæ studentes. S. Gregorius ait: Plerumque hi, qui nullis se oppressos peccatorum molibus sciunt, stant quidem in via justitiæ, nulla illicita perpetrant: sed tamen ad cælestem patriam anxie non anhelant, &c. Contra nonnunquam hi, qui se aliquam

*Hom. 34. in
Evang.
Beda in Luc.
15. Bona
ibid.*

aliqua illicita egisse meminerunt : ex ipso dolore suo compuncti inardescunt in amore Dei, seseque in magnis virtutibus exercent, cuncta difficilia sancti certaminis appetunt, omnia mundi derelinquunt, honores fugiunt, acceptis contumeliis letantur, ad cœlestem patriam anhelant, & qui se errasse adeò considerant, damna precedentia lucris sequentibus compensant. Ideo majus de peccatore converso quam de stante justo gaudium fit in cœlo : quia & dux in pralio plus eum militem diligit, qui post fugam reversus, hostem fortiter premit, quàm illum, qui nunquam terga prœbuit, & nunquam aliquid fortiter gessit. Sic agricola illam amplius terram amat qua post spinas uberes fruges profert, quàm eam qua nunquam spinas habuit, & nunquam fertilem messem producit, & c. Hinc collige quantum Deo gaudium faciat quando humiliter plangit justus si fecit in cœlo gaudium quando hoc quod male gessit per pœnitentiam damnat injustus. hæc Gregor.

Quis autem non optet Deo adferre voluptatem? quam ille maximam capit ex fervore & studio nostro proficiendi, cum eius sit cibus lautissimus pasci inter lilia, hoc est, candore & odore virtutum delectari. Tantum enim bonum est placere Deo, & divinam majestatem oblectare, ut meritò dicat Chrysostom. *Si dignum fueris agere aliquid quod Deo placeat, aliam ne require mercedem præter hoc ipsum, quod placere meruisti. Si requiris mercedem, verè ignoras quantum bonum sit placere Deo.*

Ut declararet Deus, quantopere optat nos magnos facere progressus in cursu virtutis, & magno studio iter ad cœleste regnum proficere, sæpius verbis magno effectu & gravitate plenis id quondam à dilectis suis servis postulavit. Ad Abraham Patriarcham dixit: *Ambula coram me, (institute vitam sanctam,) esto perfectus.* In novo Testamento ad omnes fideles dixit: *Estote perfecti sicut & Pater vester cœlestis perfectus est,* hoc est, contendite ad

*per adhuc,
& sanctifi-
centur adhuc.
Colos. 1.
Gal. 5. & 6.
Spiritus am-
bulate.*

perfectionem virtutum, ut tanquam filii imitemini Patrem cœlestem eo modo, quo potest creatura quadantenus imitari Creatorem. Hinc & Paulus. *Non cessamus pro vobis orantes, & c. ut ambuletis dignè, Deo per omnia placentes, in omni opere bono fructificantes & crescentes in scientia Dei, in omni virtute confortati, & c.*

Adde quòd Deus erga illos fideles, qui ferventes sunt cultu divino, & quotidie accessionem aliquam facere ad priores virtutes conantur, tot tantaque providentiæ intimique amoris argumenta prodit; (variis spiritus donis eos ornando, ab impendentibus tentationibus eos tuendo, precesque eorum exaudiendo,) ut veri & germani eius filii esse præ cæteris existimari queant.

*Exemplū 1.
Exod. 3.*

*Ecce Deus
in commu-
nionem sui
nominis ad-
mittit pium,
vocando se
Deum illius
ut Reges & c.
nomencla-
turam sibi
assumunt ab
urbibus sibi
charissimis.*

Et si à temporibus Abraham usque ad Moysen (trecentis, eoque amplius annis) quamplurimi absque dubio in gratia vixerunt Dei: tamen Deus perinde ac si illorum omnium oblitus esset, trium solum, qui sibi charissimi fuissent, nomina Moysi prodidit, cum dixit, se appellari Deum Abraham, Deum Isaac, & Deum Iacob, iussitque eo nomine se apud populum Israël vocari, hoc nomen sibi fore perpetuum, eodemque se omnibus retrò seculis nuncupandum, significans se singularem semper eorū habuisse curam, & promissioni illius eorumque posteris factæ satisfacturū. Non autem nominavit se Deum omnium trium simul Abraham, Isaac, & Jacob, sed particulatim Deum Abraham, Deum Isaac, Deum Jacob, declarans se unumquemque illorum trium in magno habuisse pretio. Nec solum hoc nomen in deserto patefecit Moysi, sed & voluit illud in toto populo Israël licito, imo in toto mundo usurpari in orationibus, aliisque divinis laudibus, ut perpetua apud omnes memoria extaret se Abraham, Isaac, & Jacob pro singularibus habere amicis, propterea quòd illo
sacu-

ſæculo præ aliis in virtutum ſtudio progreſſum fecerint, perfectiusq; divinam voluntatem, zelando pro gloria Dei, præſtiterint.

Et ſi *Moyſis* ævo multi etiam erant p̄i, tamen Deus omnibus alijs prætulit *Moyſen*, quia perfecta virtute præditus erat, cavebatque non ſolum gravibus, ſed etiam levibus Divinam Maieſtatem offendere peccatis, atque in iis pietatis operibus ſe exercebat, quæ ſciebat Deo eſſe gratiſſima, ut in contumelijs & injurijs populi fortiter tolerandis, & in charitate ardenti omnibus æquè inimicis atque amicis deferenda. Hinc cùm aliquando decreviſſet Deus totum populum ob ſcelera admiſſa funditus delere, ob ſolum *Moyſen* à cæde abſtinuit, eiq; dixit: *Dimitte me, ut ira mea in populum deſerviat.* Non retardabant eum quò minus omnes è medio tolleret, tot innocentes, qui nunquam deliquerant; non tot Levitæ gloriæ divinæ tuendæ ſtudio flagrantes, ſed unus *Moyſes* omnipotentis eius manus cohibebat, eiusq; juſtitiæ furorem, ne omnes diſperderet, avertebat.

Etſi quoq; tempore *Elia* multi erant ſervi Dei ab omni ſcelere immunes, tamen unum ex omnibus *Eliam* (quia ad veræ pietatis culmen & arcem pervenerat) tanti fecit, ut dederit illi poteſtatem in tempora & nubes.

Etſi denique tempore *Davidis* magna eſſet juſtorum copia, tamen quia unus Rex *David* ad faſtigium perfectionis pervenerat, voluntati Divinæ ſedulò paruerat, magno zelo amplificandæ Divinæ gloriæ exarſerat, lapſus ſuos, licet graves voluntariis pœnis delèverat, gratiamque amiſſam recuperarat, Deus reliquis omnibus ſervis poſthabitis, tanto hunc peccatorum hoſtem, bonorum operum ſectatorem, & magnum divinæ gloriæ amplificatorem proſequebatur honore, ut ſe quodammodo ei exæquaret, quando diceret *Ezechiæ* Regi:

E 4

Pro-

Deus, ne
pium con-
tristat, inten-
gro parcis
regno.

3.
3. Reg. 15.
17. 18.
Rom. 11.
Iob. 5.

4.
2. Reg. 11.

4. Reg. 20. *Protegam urbem istam propter me, & propter David servum meum.*

Philip. 2.
Dan. 12.
Apoc. 1.
Lib. 25. Mor.
c. 7.

Iud. 2.
4 Reg. 12.
Par 24.
Jerem. 1.
Dedit in
columnam
ferream &
in murum
zincum.

Apoc. 1.
Ezech. 22.
Hier. in c. 22
Ezech.
Jerem. 5.
Si unum in-
veneritis in
civitate jam
jamq; peri-
tura, justum
miseretor.
Hierusalem,
&c.

Præterea servi Dei, magnum in singulos dies in virtute progressum facientes, doctrina sua, & cum primis exemplis, alios vehementer ad amorem virtutum accendunt, ideoque in Scriptura dicitur lucere in medio nationis pravæ & perversæ, sicut stellæ in firmamento. S. Greg. inquit, *Si sanctorum opera inspiciamus, illa contemplata nos accendunt, & cor nostrum corpore non constringitur, dum imitatione provocatur.* Sacra Judicium historia refert, quod quam diu aliqui de Senioribus, gloriæ divinæ amplificandæ studiosi, quique miranda Dei opera spectarant, fuerunt superstites, populus in timore Dei, eorum doctrina & exemplo fuerit conservatus: illis verò extinctis à veteri religione & pietate degenerarunt. Sic rex *Ioas* primis annis regni sui pie regnavit, suoque exemplo totum populum in vero Dei cultu continuit, quod Pontifex *Ioatha* doctrina sua & zelo non pateretur Regem à via recta deflectere. Eo verò mortuo, subito prævaricatus est, & populum à legitimo Dei cultu avocavit.

Homines Dei in virtute proficientes, sunt columnæ, quæ Ecclesiam Christi sustentant, & unitam cum lapide angulari Christi conservant. Hinc quoties Deus peccatis populi graviter offenditur, & à sua justitia quasi vindictam contra illum exposcit, optat in medium prodire tales, qui se iræ suæ opponant, & manum ultricem precibus suis à populi clade avertant. Nam viri amore & zelo Dei fervidi vi & efficacia suarum precum, & sanctæ vitæ, impetum divinæ iræ frangunt, & velut columnæ humeris suis totum populum sustentant. Si enim talem aliquem in medio innumerabilium improborum, qui internecionem meruerunt, conspexerit, Divinæ suæ justitiæ manum, jam in eos exertam, cohibet & coercet. S.

S. Ambr. ait: *Quàm beata civitas, quæ plurimos iustos habet: quàm gaudeo cùm aliquos mites ac sapientes diu vivere video, cùm virgines castas, viduas graves afficio longævas. Non ipsis gaudeo, cùm vivendo multa subeant tædia seculi hujus, sed quia profunt pluribus. Cum aliquis horum decedit, quamvis longa senectute depositus, dolore afficior, quia destituitur grex juvenum, muro senili. Peritura urbis aut malorum imminentium, vel futura labis hoc primum indicium est, si decedant viri consultores, vel etiam graviores fœminæ. Hinc primum ingruentium porta aperitur malorum. Ad hæc perquam utile est, ipsis etiam Dei servis, in cursu pietatis facere progressum. Nam PRIMÒ, Deus oculos animarum tam admirabili luce in ipsis collustrat, ut facillimè cernant & notent omnia peccata, tentationes, & præcipitia eorum, unde mirantur hominis vitam tantis obnoxiam esse periculis, ingenueque agnoscunt, quantum quisque salutis suæ curam habere, quamque calidè Divinum in omnibus auxilium debeat implorare. Atq; hinc scriptura dicit: *Iustorum semita quasi lux splendens procedit & crescit usque ad perfectum diem: quasi diceret, sicut prima diei aurora lumen exiguum est: sic vita iustorum in primis initiis lumen exiguum habet ad cognoscenda bona & mala, sed procedente tempore, cum incremento virtutum accessionem facit ad priorem lucem.* Isidorus ait: *Peccata, quæ incipientibus videntur levia, iis, qui in virtute profecerunt, videntur gravia: ideoque non solum à vanis juramentis, sed etiam à simplici mendacio abhorrent, perfectiores verò etiam magno studio otiosa defugiunt colloquia.* August. ait, hoc clarius & scandala & pericula, vel occasiones peccandi à quovis pio perspici, quò plus proficere conatur.*

SECUNDÒ, Non solum progressum faciunt in agnitione & odio peccatorum, atque in lumine

E 5

rerum

Gen. 18.

Si decem

iusti, &c.

Lib. 2. de

Cain &

Abel, c. 3.

& 4.

Prov. 4.

De summ.

bon. cap. 10.

In Psal. 119.

Isaia. 40.
Dat lasso
virtutem,
&c.

Luc. 19.

p. Mor. c. 19.
cap. 35. c. 21.
Lib. 21. c. 4.

rerum cœlestium; sed majores etiam in singulis dies accipiunt vires ad bene agendum, Deo conatum adjuvante. Unde fit, ut qui initio difficultatem & pugnam in multarum virtutum exercitatione sentiebant, magnam, post progressum aliquem factum, in iisdem experiantur & facilitatem, & dulcedinem, propterea quod cordi robur majus ad bene agendum accedit. Auget Deus in ipsis rerum spiritualium gustum, conscientiæ puritatem, & gaudium, in ærumnis patientiam, in verbis & exemplis efficaciam, in adjuvandis proximis amorem & benevolentiam: accumulatur eis cœlestia sua dona, & cum amore divino copiosissimam divinorum mysteriorum ac donorum notitiam infundit. Novis enim beneficiis semper exornat eos, qui veteribus bene usi sunt, & eorum auxilio fecerunt progressum. Hoc significavit Christus in parabola de nobili, qui singulis suis decem servis decem dedit minas & dixit: *Negotiamini dum venio*, & ei qui negotiando una mina decem minas acquisierat, jussit dari omnes minas eius, qui nihil negotiando acquisierat. Unde & conclusit parabolam hac admiranda sententia: *Omni habenti (bene utenti donis Dei) dabitur, & abundabit: ab eo autem qui non habet, etiam quod habet auferetur.*

TERTIO, Quod quis majori studio profectus faciendi ardet, hoc majorem in omni virtute perfectionem se assecutum demonstrat. Nam hi sunt, qui summa fame & siti proficiendi laborant, & magno zelo ad perfectionem aspirant, qui magnos in virtute progressus fecerunt. Quod enim hi progressus sunt majores, eò plus lucis à Deo accipiunt ad cognoscendos suos defectus; atque ita quod ad sanctitatem provehuntur majorem, hoc humiliter de se sentiunt. S. Gregor. ait, *servos Dei, quo per bona opera propinquiores fiunt Deo, hoc clarius*

aniz

animæ suæ maculas, & suam indignitatem conspi-
cere, eoque amplius semetipsum arguere & abomi-
nari, non solum propter defectus & lapsus suos,
quos animadvertunt, sed etiam quia probè nôrunt
multas restare noxas, quas solus Deus in ipsis co-
gnoscat. S. Augustinus verò inquit: *Multum in hac
vita ille profecit, qui quàm longè sit à perfectione justi-
tiae proficiendo cognovit.*

QVARTÒ: Pii dum proficiunt, majore porrò
desiderio flagrant fructum faciendi: tum quia per-
fectius cognoscunt, se esse ad id obligatos; tum
quia vires ampliores in eam rem adepti sunt à
Deo; tum quia intelligunt quòd in virtutum scho-
la plus profecerint, hoc se majorem in amore Dei
accessionem facere. David post multos annos in
cultu pietatis exactos tandem fatetur se jam pri-
mum incipere, quia profectus piorum in virtute
est initium serviendi Deo, & *quotidie pii dicuntur
incipere*, quia omnibus temporis momentis virtu-
tem virtuti adjungunt. Milites boni ubi semel in-
itium fecerunt congregandi cum hoste etiam si
hostem irruere videant; tamen fortiter dimicare
pergunt, quàm diu præsidia sociorum non desunt,
& spes magnorum affulget spoliolum. Nautæ
dum mare transmittunt, contra adversos & oblu-
ctantes fluctus cursum suum retinent, donec in
portum tranquillum perveniant: quantò æquius
servi Dei, qui iter cœlestis ingressi sunt, nullis dif-
ficultatibus ærumnisve revocari ab instituto se-
mel cursu debent, cum adiutorem habeant Chri-
stum verum Deum, & firmissima maxime spe
nitantur victoriæ, & præmii cœlestis omnibus vi-
ctoribus promissi.

Æquum est, ut ducem ea in re sequamur S. Pau-
lum; qui post tantos labores pro religione Chri-
stiana propaganda exantlatos, post tot merita in
cœlis collecta, tamen sublimiora aspirabat, cum
dice-

Lib. 25. c. 2.
Sancti, quo
in cognitione
Dei amplius
proficiunt,
hoc plus se
contemnunt,
de Spir. &
lit. c. 56.

Psal. 76.
Dixi, &c.

Philip. 3.

diceret: *Non arbitror me comprehendisse, qua res sunt (opera vitæ præteritæ) obliuiscens, ad priora veni (deinceps facienda) me extendens, &c.* Ecce quomodo se inflammer ad reliquum vitæ tempus majore & ardentiore studio transigendum, eoq; magis, quò à meta & bravio propius aberat, & certior spes affulgebat palmæ cœlestis obrinendæ.

Cùm Deus sit immensæ & majestatis & bonitatis, infinitus quoque illi debetur cultus, infinitus honor & gloria. Cùm autem infinitum cultum & honorem illi deferre non possimus, æquum certè est ut quidquid servitii & gloriæ possumus pro virili nostra illius Majestati deferamus, atque ideo indies illi nova officia novosq; honores cum omnium virtutum incremento exhibere conemur. Amor, quo Deus ab æterno nos amavit, infinitus est: quia hic est ipsa Divina Essentia: qui verò illi amorem infinitum rependere non possumus, saltem amorem non coërceamus certis limitibus, sed indies eundem bonorum operum exercitio augeamus, & quasi carbonibus accendamus oportet.

Præterea cùm beneficia ex hoc amoris fonte profecta sint magnitudine immensâ, & multitudine in numerabilia, ideoque non possumus dignas illis gratias rependere, æquissimum est, ut saltem quantas animi nostri capere possunt gratias referamus; ut sic major in nobis ad gratiam divinam accessio fiat. Tempus autem huius vitæ tam breve est, ut meritò maximam jacturam fecisse dicatur, qui vel minimam temporis particulam sine aliquo boni operis fructu transiit, cùm quolibet puncto temporis bene impensi acceptæ gratiæ thesauros ipsamque gloriam æternam adaugere possimus. E contrario non progredientes in cursu pietatis, retrogrediuntur, & quæstus in spiritali vita facti faciunt jacturam. Ex negligentia

NB. ô piger.

tia enim proficiendi mox sequitur multorum bonorum operum, quæ facere tenemur, neglectus; & contra in multa peccata, quæ cavere tenemur, præceps lapsus, atque ita pristinus ardor pietatis paulatim excidit, & gradus fit ad ea peccata, quibus gratia & amicitia divina ab animo nostro depellitur. Hinc S. Gregor. ait: *In hoc mundo anima humana, quasi more navis contra ictum fluminis con-* Past. p. 3. cap. 35.
descendentis, uno in loco nequaquam stare permittitur, quia ad ima relabitur, nisi ad summa conetur. Si ergo inchoata bona fortis operantis manus ad perfectionem non sublevat, ipsa operandi remissio contra hoc quod operatum est pugnat. S. Bernardus ait: *Non habemus* Epist. 51.
hic manentem civitatem, aut ascendas necesse est, aut descendas. Si attendas stare, ruas necesse est. Minime pro certo est bonus, qui melior esse non uovit. Et ubi incipis nolle fieri melior, ibi etiam desinis esse bonus. Et: Epist. 253.
Si Christo currente gradum sistis, non Christo appropias, sed te magis elongas, timendumque tibi est, quod ait David: Ecce qui elongant se à te Domine peribunt. Psal. 72.
Sapiens ait: Qui mollis est, & dissolutus in opere suo, Prov. 18.
frater est sua opera dissipantis. (q. d. qui in bono inchoato non proficit, & sua bona opera studiosè & perfectè non facit, similis est illi, qui omnia abjicit quæ lucratus est.) Et: Prov. 12.
Pigredo immittit soporem,
& anima dissoluta esuriet, (q. d. sicut pigredo facit, ut homo obdormiscat; & ignavia facit) ut homo patiatur famem; ita torpor in vita spirituali in anima excitat soporem spiritualem, quo homo quasi omni spiritualium consolationum sensu destituitur, & solas sectatur voluptates terrenas. Hanc pœnam Christus cuidam tepido comminatus est, cum dixit: *Vinam frigidus esses,* (tantam spem profectus præberes, quantam multi præbent peccatores:) *aut calidus* (sedulus in pietate:) *sed quia tepidus es, incipiam te evomere* (mea gratia & in hac, & in altera vita excides.)

Luc. 13.
Et amplos
requirit in-
gressus.
1. Cor. 3.
Epist. 7. ad
Olympiam.

2. Cor. 11.
2. Tim. 2.
Prov. 8.
2. Cor. 4.
Septies dici-
tur in Apoc.
Vincenti
dabo man-
na, &c.

NB.
De comp.
cordis lib. 1.
Psal. 16.
Propter
verba, &c.

De perfect.
gustata in
Psal. 93.

In CONFUTATIONE docebis necessitatem la-
boris, quòd hæc sit natura cœlestium bonorum
ut non nisi labore & industria compareantur. Con-
tendite, ait Christus, intrare per angustam portam.
Cum Paulus ait: *Vnusquisque propriam mercedem*
recipiat secundum laborem suum, docet (teste Chry-
sostom.) quæcumque quis præclara & laude di-
gna præster, tamen si sine labore atque periculo
id fiat, non adeò multam illum recipere merce-
dem, ideo cum vellet ostendere, qua in re ceteris
excelleret, non dixit, tot & tantis Evangelium
prædicavi, tot ad Christum converti, tot animas
lucrifeci; sed mala duntaxat, quæ pertulit, eum-
meravit. Idem ait: *Non coronabitur, nisi qui legitime*
certaverit. Et: *Non sunt condigna passiones huius*
vite ad futuram gloriam: quod in presenti est leve &
momentaneum, & c. Cœlum paras ascendere, ait Chry-
sostom. & regnum cœli invadere; ad illud gaudium
tendis, quod nec oculus vidit, nec auris audiit, nec
in cor hominis ascendit; & petis, ne qua tibi difficultas
in itinere occurrat, ne quid asperum in via tibi acci-
dat aut laboriosum? non erubescis, non pudore oppres-
sus temetipsum sub terra desodis? Si omnia mala tibi
occurrerent, injuria, ignominia, calumnia, gladius,
ignis, ferrum, bestia, precipitium, fames, agritudo;
Si omnia, qua vel dici, vel cogitari possunt, irruerent,
nonne hæc tibi omnia spernenda & irridenda duces?
Certè qui Principibus seculi ministrant, & Reip. nego-
tiis inserviunt, nihil de commoda habitatione, nihil de
otio & requie inquirunt; sed tantum si aliquid lucris
temporalis habebat ejus militie locus. hæc ille. Et:
Si aliquis vera cœlestium bonorum cupiditate teneretur,
omnia, qua videntur esse gravia, umbras putaret
& risum. Cui enim mandata gravia esse videntur, (ait
August.) nondum illud donum accepit (charitatis,) quòd
fiunt levia: Et: *Quantum, ait, est siliqua laboris ad re-*
quiem incredibilem?

Præ-

Præterea eum, cui difficilis videtur labor, *monitis*, ut cogitet, Christum sua passione omnem sustulisse difficultatem, ut consideret labores ipsius pro nobis, ut contempletur omnium creaturarum indefessum laborem, ut videat quantus labor sustineatur passim ab omnibus ad consequendos honores, opes, aliasque perituras huius mundi vanitates, ut urat & absumat omnem torporem exemplis Sanctorum, qui ad culmen virtutum pervenerunt, & dicat cum S. Augustino: *Tu non poteris quod isti & ista potuerunt*; denique invocet auxilium ejus, qui omnia facilia reddere potest, quemadmodum Sancti, cum rem suis viribus difficilem agerent, Dei opem suis precibus devocabant, atq; ita omne onus laboris facilius perferebant.

In PERORATIONE hortaberis Auditores, ut forti & generoso pectore huic vitio resistent, pigritiæ, inquam, laqueos dirumpant, & seriò veræ pietatis exercitiis vacent.

XX. IRÆ DETESTATIO.

EXORDIUM. Inter alias Resp. Christianæ pestes magnas vires ira sibi sumpsit, quæ quia multos occupavit, & in multa mala præcipitavit, certum mihi est pauca in eius vituperationem dicere. Neq; enim ferendum est, ut ista immanissima bellua in florentissimo Christianæ Reip. regno ita impunè grassetur, cum alias feras, urbibus ac mœnibus imminentes, arceamus procul atq; propulsemus.

PARTITIO. Priori dictionis parte hoc iræ vitium suis quasi insignibus depingendum est: altera verò, qua ratione hæc crudelissima bestia profliganda sit demonstrandum; ubi etiam fons atq; origo, unde hoc vitium manat, exemplo prudentis medici, morbi radicem investigantis, inquirenda est.

Quid ira deformitatis ac turpitudinis habeat, & incommodorum hominibus adferat.

CON-